

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

in nördlicher Richtung an die bisher abgedeckte Fläche von fast rechteckigem Grundriss im Ausmasse von 100×105 m. Ziel dieser Etappe sollte die Feststellung des nordöstlichen Randes der Niederlassung sein.

Auf einer Fläche von 1000 m^2 (50×20 m) fanden wir 14 Gruben, 114 Pfostenlöcher und 1 Skelettgrab. Die Gruben hatten wie üblich einen kreisförmigen oder ovalen Grundriss und in Richtung nach unten erweiterten sie sich kegelförmig zu einem breiten, waagrechten und sorgfältig geebneten Boden (etwas schüsselförmig durchgoben). Höchstwahrscheinlich waren sie Überreste von Vorratskellern. Da sich auf der gesamten Siedlung keine zusammenhängende Kulturschicht bildete (die ursprüngliche Oberfläche war durch ständiges Abschwemmen und intensive landwirtschaftliche Tätigkeit gänzlich zerstört), waren als einzige Fundstelle die Gruben. Die grauschwarze aschige Ausfüllung enthielt in allen Gruben auf dieser Fläche ausschliesslich Velaticer Scherbenmaterial, Lehmewurfstücke und Tierknochen. — Das Skelettgrab Nummer 8 hatte ein Ausmass von 90×230 cm und war nur 5–10 cm in das Lössliegende eingetieft. Am Boden lag in Rückenlage das Skelett einer Frau ohne jedwede Beigaben. Es war dies bereits der zweite Fall eines ähnlichen undatierbaren und seicht eingetieften Grabes; sie waren voneinander ca. 77 m entfernt.

Die Pfostenlöcher gehörten sieben ganzen, sicher feststellbaren Grundrissen und drei weiteren, teilweise abgedeckten an, welche noch weiter hinter die Grenze der untersuchten Fläche fortsetzten.

Der Grundriss von Haus L (teilweise bereits im Jahre 1965 abgedeckt), hatte eine fast viereckige Form im Ausmasse von 5,30 und 5,50 m und wurde von drei Reihen zu je vier Pfostenlöchern gebildet; vor der nordöstlichen Stirnwand waren in einer Entfernung von 3 bis 3,30 m weitere drei Pfostenlöcher vorgeschoben, so dass der ganze 5,50 m breite Grundriss, 8,50 bis 8,70 m lang war, mit einer verbauten Fläche von $47,30 \text{ m}^2$.

Der Grundriss von Haus M war im Jahre 1965 fast ganz abgedeckt worden. Der kleine rechteckige Grundriss in einem Ausmasse von nur $2,30 \times 4,40$ m mit einer verbauten Fläche von $10,10 \text{ m}^2$ hatte nur zwei Reihen zu je drei Pfostenlöchern ohne mittlere Tragpfosten des Satteldachkammes.

Der Grundriss von Haus N (teilweise bereits im Jahre 1965 abgedeckt) war sowohl mit der Konstruktion der Wände, als auch in der Grösse mit dem Hausgrundriss K übereinstimmend. Er war rechteckig im Ausmasse von $4,70 \times 7,20$ m und von drei Reihen zu je vier Pfostenlöchern gebildet. Die verbaute Fläche betrug $33,80 \text{ m}^2$.

Der Grundriss von Haus AV (teilweise bereits im Jahre 1965 und 1970 abgedeckt) hatte eine kleine viereckige Form im Ausmasse von $3,70 \times 3,70$ m, die verbaute Fläche betrug $13,70 \text{ m}^2$. Ausser den Eckpfostenlöchern hatten noch die zwei gegenüberliegenden Wände ein weiteres Pfostenloch in der Mitte.

Der Grundriss von Haus AW war in dem Wirrnis einer grösseren Anzahl von Pfostenlöchern nicht ganz klar. Den rechteckigen Grundriss im Ausmasse von $4 \times 6,30$ m mit der verbauten Fläche von $25,20 \text{ m}^2$ bildeten ursprünglich vermutlich drei Reihen zu je vier Pfostenlöchern.

Der Grundriss von Haus AX ist vorläufig noch nicht ganz klar; er wird vielleicht erst nach der Abdeckung der weiteren Fläche deutlicher werden.

Auch der weitere Grundriss von Haus AY ist nicht sicher belegt. Zwei Reihen zu je drei Pfostenlöchern begrenzten eine rechteckige Fläche im Ausmasse von 4×6 m (verbaute Fläche 24 m^2).

Der Grundriss von Haus AZ hatte einen kleinen rechteckigen Grundriss im Ausmasse von 3×5 m mit einer verbauten Fläche von 15 m^2 . Er gehörte zu dem üblichen Typus kleinerer Bauten mit zwei Reihen zu je drei Pfostenlöchern ohne der mittleren Tragpfosten des Satteldachkammes.

Die neu festgestellten Grundrisse sind eine weitere Fortsetzung von kleineren sowie grösseren Häusern, welche in einem breiten Oval den freien Platz mit dem umfangreichen Hallenbau in der Mitte (auf dem Gipfel einer unscheinbaren Anhöhe) umschliessen. Es gelang jedoch nicht an diesen Stellen, wie man voraussetzte, den Rand des Dorfes zu finden. Die Siedlungsobjekte werden offenbar noch weiter nordöstlich bis zu dem markanten Terrainbruch fortsetzen, durch welchen die erhöhte Terrasse von dem steilen Abhang oberhalb des Tales des örtlichen Baches getrennt ist. Die Grabung wird also im nächsten Jahre in dieser Richtung fortsetzen.

KOSTNÍ MATERIÁL DOMÁČÍCH A DIVOCE ŽIJÍCÍCH ZVÍŘAT Z LOVČIČEK (okr. Vyškov)

ZDENĚK KRATOCHVÍL, AŮ ČSAV Brno

Na této lokalitě, náležející velatické kultuře doby bronzové, již několik let soustavně provádí výzkum J. Říhovský,¹ který mně i z loňského výzkumu 1971 laskavě předal ke zpracování zvířecí kostní materiál.

Dosavadní výsledky na tomto sídlišti přinesly 2639 kostních zbytků.² Proti tomuto množství je získaný materiál z poslední výzkumné sezóny se svými 129 určitelnými kostními zbytky malý, ale

přesto dobře doplňuje dosavadní nálezy. Neurčitelného kostního materiálu bylo 187 kusů. Tak jako dosud byl početně silně zastoupen tur domácí, *Bos primigenius* f. *taurus*, a to 38 kostními zbytky. V tomto vzorku na druhém místě bylo prase domácí, *Sus scrofa* f. *domestica*, rovněž s 38 kostními zbytky, i když podle dosavadních výsledků mu náleží až třetí místo. Pak následují malí přežvýkavci, ovce a koza domácí, s 24 kusy určených kostí, z nichž 7 patřilo ovci domácí, *Ovis ammon* f. *aries*. V dosud nashromážděném materiálu jsou malí přežvýkavci druhou nejpočetnější skupinou s výskytem i kozy domácí, kterou v tomto materiálu se nepodařilo prokázat. Sedm dalších kostních zbytků patřilo koni, *Equus przewalskii*, o kterém lze dosti obtížně říci, zda šlo o jeho domestikovanou či divokou formu. Rozhodně však patřil k obživě člověka tohoto sídliště, neboť tomu navštědčujících jeho úlomkovité, roztlučené kostní zbytky, některé se stopami po opálení.

Podobně jako v dosavadních nálezech i v tomto materiálu je dost početně zastoupen pes domácí, *Canis lupus* f. *familiaris*, a to 17 zbytky připadajícími dvěma jedincům, z nichž jeden byl mladší, neboť vyzvednuté dlouhé kosti stejné délky, byly bez přirostlých proximálních epifýz.

Mezi divokými zvířaty dominoval na tomto sídlišti jelen obecný, *Cervus elaphus*, který je však v materiálu z této sezóny doložen jen jedním zbytkem, a to ještě parohem.

Zajíc polní, *Lepus europaeus*, je prokázán jak v dosavadních výzkumech prováděných na tomto sídlišti, tak proximální tibii i v tomto vzorku. Mimo to byl nově doložen křeček polní, *Cricetus cricetus*, a to těmito kostními doklady; mandibula sin., pelvis sin., femur dx.

Podle dosud provedených šetření na tomto sídlišti² náleží domácím zvířatům 94,9 % kostních zbytků a volně žijícím druhům 5,1 %. Z dřívějších výsledků jsou na tomto sídlišti doložena ještě tato volně žijící zvířata: srnec obecný, *Capreolus capreolus*, pratur, *Bos primigenius*, prase divoké, *Sus scrofa*, vlk, *Canis lupus*, medvěd, *Ursus arctos* a jezevec *Meles meles*.

P o z n á m k y :

¹ J. Říhovský, Další výzkumná sezóna na velatickém sídlišti v Lovčičkách. Přehledy výzkumů 1970, Brno 1971, 31–33 a předešlá vydání Přehledu výzkumů.

² Z. Kratochvíl, Kostní materiál domácích a divoce žijících zvířat velatické kultury. Nálezová zpráva 1970, 1–50, Archiv AÚ ČSAV Brno.

Knochenmaterial von Haus- und wildlebenden Tieren aus Lovčičky (Bez. Vyškov). Auf der Siedlung in Lovčičky mit Velaticer Kultur aus der Bronzezeit hat man bei 129 bestimmten Knochenüberresten folgende Haustiere beweisen können: Hausrind, *Bos primigenius* f. *taurus*, Hausschwein, *Sus scrofa* f. *domestica*, Hausschaf und -ziege, *Ovis ammon* f. *aries* und *Capra aegagrus* f. *hircus* (aus der früheren Grabung), Pferd (Hauspferd?), *Equus przewalskii*, Haushund, *Canis lupus* f. *familiaris*. Von freilebenden Tieren ist es der Hirsch, *Cervus elaphus*, Feldhase, *Lepus europaeus*, Feldhamster, *Cricetus cricetus*. Aus den vorhergehenden Grabungen (Archiv des Archäologischen Institutes der ČSAV Brno) sind auch weitere freilebende Tiere bewiesen und zwar der Ur-, *Bos primigenius*, Reh, *Capreolus capreolus*, Wildschwein, *Sus scrofa*, Wolf, *Canis lupus*, Bär, *Ursus arctos*, Dachs, *Meles meles*. Aus den bisher durchgeführten Analysen gehören den Haustieren 94,9 % und den freilebenden Tieren 5,1 % der Knochenüberreste an.

DALŠÍ VELATICKO-PODOLSKÝ ŽÁROVÝ HROB Z TĚŠETIC – RUSKÉ ULICE

(okr. Znojmo)

VLADIMÍR PODBORSKÝ, UJEP Brno

(Tab. 56)

Při výkopu pro vodovod v domě p. Ludvíka na Ruské ulici v Těšeticích, okr. Znojmo, porušili na podzim roku 1971 žárový hrob s několika nádobami; hrob náležel velaticko-podolské kultuře počátku pozdní doby bronzové. Jde o další, v pořadí osmý registrovaný hrob z pohřebiště na Ruské ulici, které zde bylo zjištěno členy Archeologické expedice v Těšeticích již v roce 1957.¹ Podle přibližných údajů byl tento nový hrob situován poblíž hrobu č. 1 (srov. plánec v citované původní zprávě, poznámka č. 1).

Hrob č. 8 byl při výkopu r. 1971 zničen, pouze zbytky keramiky výkopce posbíral a předal později členu Archeologické expedice UJEP v Těšeticích-Kyjovicích M. Bálkovi. Podrobnější údaje nebylo již možno zjistit, pouze z nálezů samých je možno usuzovat, že šlo o běžný typ popelnicového pohřbu, vybaveného nejméně čtyřmi nádobami a střepy z nádob dalších. Ze zachráněného střepového materiálu bylo možno rekonstruovat především dvojchou amforku šedočerného hlazeného povrchu (š okr. cca 11,5 cm; v 19,5 cm) se dvěma prožlábnutými uchy (tab. 56:4), neúplně též černě leštěné osudíčko (tab. 56:2) a hnízdovitou misku červeno-hnědého zrnitého povrchu (tab. 56:1); patrně z větší amforovité zásobnice pochází dno a část stěny černě uhlazeného povrchu (tab. 56:3);

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné